

Malu'i Koe Mei he Fakatu'utāmaki 'o e Maumau Ne Hokoo

KI A KINAUTOLU 'OKU NŌFO'I A MAUĪ NA'E UESIA 'E HE NGAAHI VELA LAHII

Ko e feitu'u na'e velaa 'oku fakatu'utāmaki. 'Oku 'oatu 'a e fale'i 'a e Hawai'i Department of Health (Va'a Potungāue Mo'ui 'o Hawaii, DOH) ke fakamama'o mei he feitu'u velaa ka e 'oleva ke fakama'a 'a e naunau fakatu'utāmaki pea mo e efu 'o e tu'u'angaa fale. Hū ki loto 'i ho'o fili pē 'a'au te ne ala uesia kovi koe.

Kātaki 'o fakaalaala ke fakapapau'i 'oku ke malu'i koe mo ho'o ngaahi 'ofa'angaa. 'Okapau 'oku ke ongo'i puke pe 'oku hā mai ha ngaahi faka'ilonga puke fo'ou, kātaki 'o kumi he vave tahaa ha tokoni fakafaito'o.

Ko e longa'ifānau mo kinautolu 'oku nau feitamaa 'oku ma'olunga ange 'enau tu'u lavea ngofua mei he ngaahi fakatu'utāmaki mei he ngaahi maumau ne hokoo pea 'oku 'ikai ke totonu ke nau tokoni ki he ngaahi ngāue fakama'aa.

Malu'i koe

'Oku totonu ke tui 'e he kakai lalahii ha ngaahi me'a'ufi'ufi malu'i mataa, ngaahi matasio'ata malu'i mo e ngaahi kofunima, vala nima lōlōa, 'ū talausesē lōlōa, 'ū sitōkeni mo e 'ū sū ke malu'i 'a e tau 'a e kilii ki he efuu. Me'a'ufi'ufi mata tupenuu 'e 'ikai te ne malu'i koe mei he efuu. Ka, 'oku fokotu'u atu 'e he DOH ke tui ha me'a'ufi'ufi mata 'oku hao lelei pea mo mānava lelei - fakasio 'a e ngaahi fo'i lea ko e NIOSH pe N95'oku paaki 'i he me'a'ufi'ufi mataa. Manatu'i, 'oku 'ikai ke 'aonga ha me'a'ufi'ufi mata kapau 'oku 'ikai hao lelei.

'Oku mau fokotu'u atu ke fetongi 'a e valaa pea toki feohi mo e falukunga kakai lavea ngofua hangē ko e longa'ifānau, kinautolu 'oku feitamaa, kinautolu 'oku helaa pe COPD, pea mo e kau toūlekelekaa.

Efu

'E ala lava ke fakatupunga 'e he efuu ha veli ki he kilii, ihuu, pea mo e mongaa, pea 'e ala lava ke fakatupuna e talee. Ko e efuu mo e efuefu (tautautefito mei ha vela 'o ha ū fale) 'e ala lava ke'i ai e 'ū kemikale fakatupu e kona mo e kanisā kau ai 'a e 'asipositosi, liti pea mo e 'aseniki.

Ngaahi tofunangaa efuu

Ko e ngaahi tofunanga efuu ko e fanga ki'i ava 'oku fonu efu velaa, pea 'oku fakatupunga ia 'e he 'ulu'akau vela pea mo e ngaahi putu'i 'akau. 'E malava ke vela lahi 'aupito ki ho'o ongo nima pe ongo va'ee 'i ha'o too ki he feitu'u efuu pe ha'o tu'u ai.

Fakama'a e efuu

Fakamama'o mei hono fufulu 'o e efuu ki he tafe'anga vai 'uhaa. 'Oua 'e ngāue 'aki ha vekiume pe me'a puhi la'i'akau he te ne toe puhi e efu lahi ange ki he 'eaa.

Maumau ne holoo

Sio'ata mafahimafi, ngaahi uaea 'uhila holoo (pe 'oku mo'ui pe 'ikai), 'ū fa'o, papa, ukamea, pelesitiki, pea mo e ngaahi me'a fefeka kehe 'oku fa'a ma'u 'i he 'ēlia maumau'i he velaa te ne ala lava 'o hoka'i ha lavea, uesia faka'uhila, pea mo ha vela mei he ngaahi me'a fakatupuvēla mei ha ngaahi me'a 'oku kohukohu pee. Kātaki 'o ngāue faka'ehi'ehi.

Ngaahi tangikē kasa

Tauhi 'a e vāmama'oo mei ha fa'ahinga tangikē kasa ne ala uesia 'e he vevēla e afii pe velaa.

Toenga 'o e tu'unga fale 'oku kei tu'uu

Ko e ngaahi langa pe ngaahi tu'unga fale 'oku kei tu'uu e ala ke holo 'o fakatupu ha lavelavea. Kātaki 'o vakai'i ki he kauma'umafaii kimu'a pea toki hū ki ha kongā 'oku fale holo 'oku kei tu'u hano kongā.

Ngaahi naunau tauhi

Ne ala lava ke nga'unu 'a e 'ū fa'o'anga me'aa pea 'oku 'ikai ke tu'u fakalelei pea 'e ala lava ke tō pea mo fakatupunga ha lavelavea. Kātaki 'o hū fakaalaala.

Ngaahi me'a ne 'ikai velaa

Ko ha me'a pe 'e ma'u 'oku malava ke fakahaofi 'oku totonu ke fufulu fakaalaala 'i ha vai ma'a mo ha koa.

'Oku 'i ai hao fehu'i?

Hawai'i Poison Control Center (Senitā Pule 'o Hawaii ki he Ngaahi Me'akonā): 1-800-222-1222
health.hawaii.gov/mauiwildfires

KĀTAKI 'O MUIMUI KI HE NGAAHI FAKAHINOHINO KOTOA MEI HO'O 'Ū POTUNGĀUE FAITU'UTU'UNII.

Ngaahi Fale'i Ki he Ngaahi 'Api 'i he Feitu'u Na'e Velaa

KI A KINAUTOLU 'OKU NŌFO'I A MAUĪ NA'E UESIA 'E HE NGAAHI VELA LAHII

Ko e feitu'u na'e velaa 'oku fakatu'utāmaki. 'Oku 'oatu 'a e fale'i 'a e Hawai'i Department of Health (Va'a Potungāue Mo'ui 'o Hawaii, DOH) ke fakama'oma'o mei he feitu'u velaa ka e 'oleva ke fakama'a 'a e naunau fakatu'utāmaki pea mo e efu 'o e tu'u'anga fale. Hū ki loto 'i ho'o fili pē 'a'au te ne ala uesia kovi koe.

Kātaki 'o fakaalaala ke fakapapau'i 'oku ke malu'i koe mo ho'o ngaahi 'ofa'angaa. 'Okapau 'oku ke ongo'i puke pe 'oku hā mai ha ngaahi faka'ilonga puke fo'ou, kātaki 'o kumi he vave tahaa ha tokoni fakafaito'o.

'E ala lava ke hoko atu ha ngaahi makatu'unga fakatu'utāmaki pe te uesia koe 'e ha ngaahi me'a kona. Tui ho'o naunau malu'ii pea mo fakasi'isi'i ho'o taimi 'i he feitu'u uesiaa.

Malu'i Koe

'Oku totonu ke tui 'e he kakai lalahii ha ngaahi me'a'ufi'ufi malu'i mataa, ngaahi matasio'ata malu'i mo e ngaahi kofunima, vala nima lōlōa, 'ū talausese lōlōa, 'ū sitōkeni mo e 'ū sū ke malu'i 'a e tau 'a e kilii ki he efuu. Me'a'ufi'ufi mata tupenuu 'e 'ikai te ne malu'i koe mei he efuu. Ka, 'oku fokotu'u atu 'e he DOH ke tui ha me'a'ufi'ufi mata 'oku hao lelei pea mo mānava lelei - fakasio 'a e ngaahi fo'i lea ko e NIOSH pe N95'oku paaki 'i he me'a'ufi'ufi mataa. Manatu'i, 'oku 'ikai ke 'aonga ha me'a'ufi'ufi mata kapau 'oku 'ikai hao lelei.

Fakasi'isi'i Ho Uesia mei he Efuu & Ngaahi Naunau Fakatu'utāmaki

Ko e ngaahi naunau maumau pea mo e efuu 'oku kau ai 'a e ukamea, 'asipētosi, 'āseniki pea mo e ngaahi naunau fakatu'utāmaki kehe. Ko e efuefuu, kelee pea mo e malalaa 'e ala lava ke mafola 'i he 'eaa pea mo mānava 'aki. Ko e ngaahi mētali pe kemikale mālohi 'oku ne ala lava ke 'i he efuu hili ha vela lahi pea 'oku 'i ai ha kona.

Fakasi'isi'i ho'o uesia mei he fakatu'utāmaki 'aki ho'o tauhi ke ke malu. 'Oku mau fokotu'u atu ke fetongi 'a e valaa pea toki feohi mo e falukungā kakai lavea ngofua hangē ko e longā'ifānau, kinautolu 'oku feitamaa, kinautolu 'oku helaa pe COPD, pea mo e kau toūlekelekaa. Ko e longā'ifānanuu pea mo kinautolu 'oku nau feitamaa 'oku 'ikai totonu ke nau 'i he feitu'u ne vela lahii pea mo e feitu'u ne holo.

'Oua 'e 'Ave e Efua pe Kongakonga mei he Maumau

'Oua 'e laku e efua pe ha kongakonga mei he maumau ki ha tungaveve, laku'angaveve, pe 'ave ki ha fetu'u tānakiveve kimu'a pe 'ave ki he tungaveve. 'Ko hono 'ave 'a e ngaahi naunau fakatu'utāmaki 'e fokotu'utu'u ia 'e he kau ma'umafaii.

Tokanga 'aupito ki he ngaahi 'Ulu'akauu, Pou'uhilaa, pe Ngaahi Fakatu'utāmaki kehe

'E ala lava ke fakahā'i 'atu 'oku fakatu'utāmaki 'a e 'ulu'akauu koe'uhii ko e velaa. Tatau aipē 'okapau 'oku teeki hoko atu e 'uhilaa ki homou feitu'uu, ko e ngaahi laine 'oku tākotoo 'oku totonu ke fakamama'o mei ai. Ko e ngaahi langa pe ngaahi tu'unga fale 'oku kei tu'uu e ala ke holo 'o fakatupu ha lavelavea. 'Okapau 'oku ke fakatokanga'i ha 'ēlia 'oku fakatu'utāmaki, mavahe pea mo lipooti 'a e fakatamaki ni ki he kau tokoni fakavaveve.

'Oku 'i ai hao fehu'i?

Hawai'i Poison Control Center (Senitā Pule 'o Hawaii ki he Ngaahi Me'akonā): 1-800-222-1222
health.hawaii.gov/mauiwildfires

KĀTAKI 'O MUIMUI KI HE NGAAHI FAKAHINOHINO KOTOA MEI HO'O 'Ū
POTUNGĀUE FAITU'UTU'UNII.

